26/09/2021

Μητροπολίτης Πατρών: «Οι Έλληνες είμαστε γένος ευφυές!» – Επέτειος επανακομιδής Τιμίας Κάρας Αγίου Αποστόλου Ανδρέα

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Πατρών

Με αφορμή την 57η επέτειο από την επανακομιδή της Τιμίας Κάρας του Αγίου Ανδρέα, τελέσθηκε Πολυαρχιερατικό Συλλείτουργο στο νέο Ιερό Ναό του Αγίου Αποστόλου Ανδρέα στην Πάτρα. Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρών κ. Χρυσόστομος κυρήττοντας τον Θείο Λόγο ανέφερε:

«Μεγάλη Ευλογία αδελφοί μου! Μεγάλη τιμή! Μέγα κλέος πνευματικό για την Ένδοξο Αποστολική πόλη των Πατρών! Η ευλογία αυτή που μας έδωσε ο Θεός ώστε, να έχουμε τον Απόστολο Ανδρέα, τον πρωτόκλητο μαθητή ως διδάσκαλό μας και πατέρα μας και οδηγό μας πνευματικό. ***Φανταστείτε τι θα ήταν η Ελλάδα εάν οι Απόστολοι του Χριστού δεν ήρχοντο εδώ να Ευαγγελίσουν την αποκεκαλυμμένη αλήθεια. Ξέρετε οι Έλληνες είμαστε γένος ευφυές.*** *Τότε, πριν δηλαδή ακουστεί ο Παύλειος λόγος στην Αθήνα ή ο λόγος του Αγίου Ανδρέα στην Πάτρα, υποψιασμένοι οι Έλληνες ότι πρέπει να εύρουν τον έναν και αληθινό Θεό και ακολουθώντας την υποψία ή μάλλον την βεβαιότητα των αρχαίων φιλοσόφων, των λεγόμενων σπερματικών λόγων είπαν: «Πρέπει να πάμε να δούμε*

ποιος είναι αυτός για τον οποίο μιλούν, ότι είναι ο Ιησούς Χριστός, ο Αληθινός Θεός!» Πήγαν και τους προσήγαγε εις τον Κύριον ημών Ιησού Χριστόν ο Απόστολος Ανδρέας ο Πρωτόκλητος! Το ιερό Ευαγγέλιο διασώζει το περιστατικό αυτό και την συγκλονιστική συνάντηση, η οποία έμελλε να αναμορφώσει όχι μόνο την Ελλάδα, αλλά και τον σύμπαντα κόσμον.

Αφού η πατρίδα μας η Ελλάς έδωσε τα φώτα και εις τους άλλους λαούς μέσω της βασιλευούσης πόλεως της Κωνσταντινουπόλεως, την οποία ίδρυσε την Εκκλησία του Βυζαντίου και εξελίχθη εις το Οικουμενικό Πατριαρχείο και την Αρχιεπισκοπή Κωνσταντινουπόλεως, ο Άγιος Ένδοξος Απόστολος Ανδρέας. Τι θα ήτο η Πάτρα δίχως την διδασκαλία του Αγίου Αποστόλου Ανδρέα; ***Ανεμόρφωσε, ανακαίνισε, αναζωογόνησε πνευματικά. Έδωσε δύναμη! Έδωσε ουσία εις τις καρδιές των ανθρώπων! Διαφύλαξε τον πολιτισμό και του έδωσε νέα προοπτική. Έδωσε την δυνατότητα της Σωτηρίας!*** *Τη διδασκαλία αυτή την αποκεκαλυμμένη από τον Θεό, των Αγίων Αποστόλων. Έτσι λοιπόν έχουμε την χαρά και την ευλογία να έχουμε ενταύτα ως αποτέλεσμα και απόρροια της διδασκαλίας του Αγίου Αποστόλου Ανδρέου και εξ αγάπης μεγίστης από τον Θεόν τον τάφο του.*
Αδελφοί μου ας κατανοήσουμε αυτό το μέγα γεγονός ότι η Πάτρα κατέχει αυτόν τον αποστολικό τάφο του Αγίου Ανδρέου του Πρωτοκλήτου".

Η επέτειος της επανακομιδής της Τιμίας Κάρας του Αγίου Αποστόλου Ανδρέα

Σήμερα, 26 Σεπτεμβρίου, εορτάζεται η επέτειος της επανακομιδής της Τιμίας Κάρας του Αγίου Ενδόξου Αποστόλου Ανδρέα από την Ρώμη στην πόλη των Πατρών. Στις 26 Σεπτεμβρίου 1964, μετά από 502 χρόνια και επί αοιδίμου μητροπολίτου Κωνσταντίνου, στην πόλη της Πάτρας επανεκομίσθη η Τιμία Κάρα του Αποστόλου με επίσημη λαμπρή τελετή. Στη συγκεκριμένη τελετή παρευρέθηκαν τριανταένας (31) αρχιερείς.

Το λείψανο του Αποστόλου Ανδρέα μεταφέρθηκε από την Βασιλική του Απ. Πέτρου Ρώμης στην Βασιλική του Αγ. Ανδρέου Πατρών, όπου και παρέμεινε εκεί μέχρι την ημέρα που πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του Νέου Ναού. Έκτοτε, το ιερό λείψανο βρίσκεται στο Νέο Ιερό Ναό Αγίου Ανδρέου, όπου και φυλάσσεται εκεί, από το 1970, εντός λειψανοθήκης βυζαντινής τεχνοτροπίας.

Στον ίδιο Ναό πίσω από το σημείο που βρίσκεται η αγία Κάρα έχει τοποθετηθεί και ο Σταυρός του μαρτυρίου του Αποστόλου Ανδρέα. Ο Σταυρός όπου μαρτύρησε ο Άγιος, κατόπιν ενεργειών του μακαριστού Μητροπολίτου κυρού Νικοδήμου, μετεφέρθηκε στην Πάτρα το 1979 από το Ναό Αγίου Βίκτωρος Μασσαλίας της Γαλλίας, όπου βρισκόταν εκεί από το 1250 μ.Χ.

Μέχρι το 1964 όπου πραγματοποιήθηκε η επανακομιδή της Τίμιας Κάρας, το μοναδικό τμήμα του αγίου λειψάνου του Αποστόλου Ανδρέα, που φυλασσόταν στην Πάτρα ήταν τεμάχιο δακτύλου του Αγίου. Αυτό το τεμάχιο το είχε παραλάβει από το Άγιον Όρος και το δώρισε στην πόλη των Πατρών ο Ρώσος ευγενής και αυλικός Ανδρέας Μουράβιεφ, το έτος 1847.

Με αφορμή την επανακομιδή της Τιμίας Κάρας του Αγίου Αποστόλου Ανδρέου, τον Σεπτέμβριο του 1964, ο τότε αρχιμανδρίτης Νικόδημος Βαλληνδράς και μετέπειτα Μητροπολίτης Πατρών Νικόδημος συνέθεσε και μελοποίησε ασματική ακολουθία, όπου έκτοτε ψάλλεται κατά τον εορτασμό της επετείου του γεγονότος.

Ο μακαριστός μητροπολίτης Πατρών κυρός Νικόδημος, επίσης έγραψε και μελοποίησε και σχετικό Απολυτίκιο με αφορμή την επιστροφή του Σταυρού του μαρτυρίου του Αγίου Ανδρέα. **Η μνήμη του Αγίου εορτάζεται την 30η Νοεμβρίου, ημέρα του μαρτυρικού θανάτου του.**

Αποτελεί πανελλήνιο και παγχριστιανικό προσκύνημα, που σκέπει, φρουρεί και διαφυλάσσει την πόλη της Πάτρας, αλλά και ολόκληρο το Ελληνικό Έθνος.

Συνήθως μετά την Πανηγυρική Θεία Λειτουργία της εορτής του Αγίου, γίνεται μεγαλειώδη λιτανεία σε κεντρικούς δρόμους της πόλεως, την οποία ακολουθεί με ευλάβεια μεγάλο μέρος των κατοίκων της Πάτρας. Κατά την λειτανία περιφέρονται στην ιερή πομπή τα άγια λείψανα του Αποστόλου Ανδρέα, καθώς και η επάργυρος μεγάλη εικόνα του Αγίου.

Η λιτανεία αυτή καθιερώθηκε το έτος 1836. Δυστυχώς όμως για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, μεταξύ του έτους 1874 έως 1930, είχε καταργηθεί. Έκτοτε τελείται συνεχώς.

Την άφιξη του Αποστόλου Ανδρεά στην πόλη της Πάτρας βεβαιώνουν απολύτως αυθεντικές παλαιοχριστιανικές μαρτυρίες (Ιππόλυτος Ρώμης. 2ος αιώνας μ.Χ. «Περί των ιβ’ αποστόλων», Ιερώνυμος, «Επιστολή πρός Μάρκελλον», Κύρου Θεοδώρητος, Νικηφόρος Κάλλιστος).

Επίσης αναφορές σε αρχαία χριστιανικά κείμενα της Ανατολής και Δύσης, ακόμη και σε εξωεκκλησιαστικά βιβλία μαρτυρούν την συγκεκριμένη Ιερά Παράδοση, ήδη από τον 4ο μ.Χ. αιώνα.

Στην Πάτρα, ο Απόστολος Ανδρέας επιτέλεσε πολλά θαύματα και μεταξύ αυτών θεραπείες, όπου έγιναν αιτία να προσελκύσουν πολλούς ανθρώπους στην πίστη. Μεταξύ αυτών και η Μαξιμίλλα, σύζυγος του τότε Ρωμαίου Ανθυπάτου Αιγεάτη, την οποία θεράπευσε από ανίατη ασθένεια. Θεράπευσε επίσης τον πάσχοντα από επιληψία δούλο του αδελφού του Αιγεάτη Στρατοκλή, ο οποίος την εποχή εκείνη

ανεπλήρωνε τον Ανθύπατο κατά την απουσία του στη Ρώμη. Μετά το γεγονός αυτό ο Στρατοκλής έγινε χριστιανός και χειροτονήθηκε Επίσκοπος Πατρών από τον Απόστολο Ανδρέα μέσα στη φυλακή, λίγο πριν το μαρτύριο του.

Ο Αιγεάτης εξ αιτίας όλων αυτών και ιδίως λόγω της εμμονής της συζύγου του στην χριστιανική πίστη, οργίσθηκε και διέταξε την σύλληψη, τον βασανισμό και τελικώς τον μαρτυρικό σταυρικό θάνατο του Αποστόλου Ανδρέα. Τον σταύρωσε «επί ελαίας» κατά την μαρτυρία του Ιππολύτου Ρώμης ή «επί σταυρού» που απετελείτο από δυο τεμάχια ξύλου ελιάς. **Η σταύρωση έγινε κοντά στην ακτή, στο σημείο ακριβώς όπου στις ημέρες μας βρίσκεται ο παλαιός Ναός του Αγίου Ανδρέα. Στην τοποθεσία αυτή ο Απόστολος συνήθιζε να κηρύττει.**

Κατά την επικρατέστερη εκδοχή το μαρτύριο του Αγίου συνέβη το έτος 66 μ.Χ. επί αυτοκράτορος Νέρωνος. Η παράδοση που αναφέρει ότι ο σταυρός, με τον οποίο θανατώθηκε ο Άγιος Απόστολος Ανδρέας είχε σχήμα «Χ» είναι μεταγενέστερη και ανάγεται στον 13ο αιώνα. Αντίστοιχα η παράδοση που περιγράφει την σταύρωση του Αγίου Ανδρέα κατά ανάστροφο τρόπο είναι παλαιότερη και αναφέρεται μέσα στο μαρτυρολόγιο.

Μέχρι τον 4ο αιώνα το λείψανο του Αγίου υπήρχε ακέραιο στην Πάτρα. Μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη από τον απεσταλμένο του Αυτοκράτορα, στρατηγό Αρτέμιο το έτος 353 ή πιθανότερα το 357 μ.Χ., επί αυτοκρατορίας Κωνσταντίνου (337-361 μ.Χ.) και τοποθετήθηκε στο Ναό των Αγίων Αποστόλων.

Κατά τον ιστορικό Παπαρρηγόπουλο ο ναός αυτός εγκαινιάσθηκε από τον Μέγα Κωνσταντίνο το έτος 336 μ.Χ. ο Μ. Κωνσταντίνος κατεσκεύασε δώδεκα θήκες προς τιμή των δώδεκα μαθητών του Κυρίου με την προοπτική να συγκεντρωθούν εκεί τα άγια λείψανά τους.

Κατά μια ατεκμηρίωτη εκδοχή το λείψανο του Αγίου, μετά την κατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως από τους Φράγκους, αρπάχθηκε από τον εκ Καπύης Καρδινάλιο Πέτρο και μεταφέρθηκε στη Γαέτα της Ιταλίας και στη συνεχεία στην Αμάλφη το έτος 1208 μ.Χ., όπου και το τοποθέτησαν στον Μητροπολιτικό Ναό της πόλεως.

Κατ’ άλλη πληροφορία (Πουκεβίλ) το λείψανο του Αγίου βρέθηκε, χωρίς την κάρα, στη Ρώμη το έτος 1527 μ.Χ. Σε ότι αφορά την Τιμία Κάρα του αγίου λειψάνου του Αποστόλου Ανδρέα, αυτή ουδέποτε μεταφέρθηκε από την Πάτρα στην Κωνσταντινούπολη.

Κατά μία άλλη εκδοχή ίσως αργότερα να επιστράφηκε από εκεί ως δώρο πιθανότατα από τον αυτοκράτορα Βασίλειο Α’ (867-886 μ.Χ..) με την μεσολάβηση

της Πατρινής και ευγενούς καταγωγής χήρας Δανιηλίδος.

Την αγία κάρα μετέφερε στη Ρώμη μέσω Κερκύρας από την Πάτρα ο ηγεμόνας του Δεσποτάτου του Μορέως Θωμάς Παλαιολόγος, αδελφός του τελευταίου αυτοκράτορα της Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου Παλαιολόγου το έτος 1460 μ.Χ., όπου και την παρέδωσε δυο χρόνια αργότερα στον Πάπα Πίο Β’.

Η λαμπρή ιστορία του ναού του Αγίου Ανδρέα

Στη νότια παραλιακή περιοχή της Πάτρας, κοντά στον τόπο του μαρτυρίου του Αποστόλου Ανδρέα, δεσπόζουν δύο ναοί αφιερωμένοι στον πολιούχο της πόλης, ο νεότερος από τους οποίους είναι ένας από τους μεγαλύτερους των Βαλκανίων και αποτελεί σήμερα τον καθεδρικό ναό – σύμβολο της Πάτρας.

Ο παλαιός ναός κτίστηκε αρχικά στα τέλη του 5ου αιώνα επάνω σε ερείπια αρχαίου ναού της Δήμητρας και ανήκει στον τύπο της βασιλικής. Υπήρξε σημαντικό προσκύνημα και υπέστη πολλές καταστροφές στο πέρασμα των αιώνων, με τελευταία την πυρπόλησή του από Τουρκαλβανούς το 1770. Παρέμεινε ερειπωμένος μέχρι την ανέγερση του σημερινού ναού, που ξεκίνησε το 1836 σε σχέδια του φημισμένου αρχιτέκτονα Λύσανδρου Καυταντζόγλου.

Τα εγκαίνιά του έγιναν το 1843 και κατά το διάστημα 1845-1856 ήταν ο

μητροπολιτικός ναός της πόλης. Αρχιτεκτονικά ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής και εσωτερικά διακοσμείται με σπουδαίες τοιχογραφίες και εικόνες επτανησιακού ύφους, έργα γνωστών καλλιτεχνών. Στο νότιο κλίτος βρίσκεται ο τάφος του Αγίου Ανδρέα, επενδυμένος με μάρμαρο, ενώ δίπλα στον ναό, σε υπόγειο θολωτό σπηλαίωμα, σώζεται πηγή νερού, που θεωρείται αγίασμα.
Αριστερά του παλαιού ναού βρίσκεται ο επιβλητικός νέος ναός, που είναι βυζαντινού ρυθμού.

Η περίπτωση του νέου ναού του Αγίου Ανδρέα Πατρών, παρουσιάζει αντιστοιχίες με την νέα Μητρόπολη Αθηνών όπου και σε εκείνη την περίπτωση είχε διοργανωθεί αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για την ανέγερσή του.

Το 1895 ορίστηκε Επιτροπή ανέγερσης του ναού. Το 1901 προκηρύχτηκε διεθνής διαγωνισμός για την εκπόνηση των αρχιτεκτονικών σχεδίων του ναού. Την 1η Ιουνίου 1908 πραγματοποιήθηκε η θεμελίωση του ναού από τον Βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α”. Η κατασκευή του βυζαντινού ρυθμού ναού ξεκίνησε το 1908 υπό την επίβλεψη του αρχιτέκτονα Αναστάσιου Μεταξά, τον οποίο ακολούθησε ο Γεώργιος Νομικός.

Εγκαινιάσθηκε το 1974, αφού η οικοδόμησή του έγινε με διακοπές, λόγω αστάθειας του εδάφους και οικονομικών προβλημάτων. Ο τρούλος του έχει ύψος 46 μέτρα και στην οροφή του είναι τοποθετημένος επίχρυσος σταυρός ύψους πέντε μέτρων, ενώ μικρότεροι σταυροί επιστέφουν τους τρούλους των δώδεκα καμπαναριών. Εσωτερικά έχει εμβαδόν 2.500 τετραγωνικά μέτρα και η χωρητικότητά του ξεπερνά τις 8.000 ατόμων. Η αγιογράφησή του ξεκίνησε το 1985, διακόπηκε το 1993 και συνεχίστηκε το 2006. Στον ναό φυλάσσεται η κάρα του αγίου Ανδρέα, που δόθηκε στην Πάτρα από την Ιταλία το 1964, καθώς και τμήμα από τον σταυρό του μαρτυρίου του.